

Pietní vzpomínka u radnice v Berlíně-Reinickendorf na oběti týrání a zejména na oběti z Lidic

Bylo mi ctí zúčastnit se pietních akcí k uctění památky obětím Lidic, holocaustu a německého nacizmu. Při této příležitosti musím poděkovat „Pracovnímu kruhu politického vzdělávání minulost, budoucnost“ z Berlína a obzvláště jeho předsedovi Helmutu Walzovi.

Bylo mi při této příležitosti ctí poznat delegaci z Lidic v čele s paní starostkou Veronikou Kellerovou, místostarostou panem Tomášem Skálou a především paní Marii Šupíkovou, jednou z posledních žijících pamětnic lidické tragédie.

V předvečer pietní vzpomínky dne 8.listopadu došlo k neformálnímu setkání naší české delegace s členy „Pracovního kruhu politického vzdělávání minulost, budoucnost.“ Milým hostem večera byl vyslanecký rada velvyslanectví České republiky Dr.Milan Čoupek s chotí. Dr. Čoupek prokázal, že je člověkem na svém místě a velice aktivně se zapojil do neformální diskuze. Pro mne osobně velmi příjemným překvapením bylo vystupování delegace z Lidic. Vysoce oceňuji znalosti němčiny jak paní Šupíkové, tak paní Kellerové a pana Skály. Podle mého názoru tito lidé zanechali v Berlíně velmi dobrý dojem a byli skutečně více než důstojnými zástupci obce, která se tak nezapomenutelně zapsala do tragické historie naší země.

9.listopadu 2010 jsme byli všichni včetně zástupců Pracovního kruhu v čele s Helmutem Walzem přijati na radnici berlínské čtvrti Reinickendorf, která čítá více jak 200 000 obyvatel, starostou panem Frankem Balzerem s jeho tiskovou mluvčí. Z jeho vystoupení bylo zřetelné, že naší návštěvě přikládá velký význam. Přiznával podíl viny za německý nacizmus a zvláště si cenil toho, že vzhledem k tomu, co nacisté provedli s židovským národem, byl při nedávné návštěvě Izraele velmi přátelsky přijat bez známek nenávisti. Po té následovala neformální beseda s projevem Helmuta Walze a s prohlídkou zasedací místnosti poslanců této čtvrti Berlína.

„Každý světový názor založený na násilí láme člověka svými symboly.“ To je nápis na památníku hned naproti radnici Berlíně-Reinickendorfu. Zde 9.11. 2010 v odpoledních hodinách započala pietní akce k uctění památky lidických obětí, Křišťálové noci a nacizmu vůbec. Celá akce probíhala v důstojném prostředí s vojenskými poctami. Mimo české delegace a členů Pracovního kruhu z Berlína v čele s Helmutem Walzem, zde byli přítomni zástupci různých složek, včetně zástupkyně českého velvyslanectví paní Grocholové, tak školy „Berthy von Sutter a Gustav Freytag-Oberschule“ z Berlína, jejichž žáci a studenti se každoročně zúčastňují červnové Pietní

vzpomínky v Lidicích. Po projevech starosty Reinickendorfu pana Balzera a Helmuta Walze přednesla velmi kultivovaně projev v češtině starostka Lidic paní Veronika Kellerová a následným překladem místostarosty Tomáše Skály. Zvláštní pozornosti, úcty a výrazného potlesku se dostalo paní Marii Šupíkové. Bylo znát, že současná politická garnitura Německa ctí lidi, kteří přežili hrůzy nacizmu.

Večer, který přesně před 72 lety Křišťálovou nocí předznamenal příští hrůzy nacizmu jsme se jak česká delegace tak členové „Pracovního kruhu politického vzdělávání minulost budoucnost“ zúčastnili vzpomínkového večera v „Židovské obci“ v Berlíně. Zasedací místnost byla naprosto plná, mnoho mužů mělo na hlavách „jarmulky“, typický to znak člověka mužského pohlaví hlásícího se

k židovskému původu. Během večera byly v provedení vynikajícího dětského pěveckého sboru Gewandhausu z Lipska předvedeny skladby jak Felixe Mendelsohna –Bartholdyho tak ostatních skladatelů židovského původu Ilse Weberové, Gideona Kleina a především úryvek z opery „Brundibár“ skladatele Hanse Krásky, který zahynul v Terezíně. Stěžejním projevem večera bylo vystoupení berlínského starosty Klause Vowereita a berlínského rabína. Zvláště Klaus Vowereit vzpomněl na to jak při Křišťálové noci 9.listopadu 1938, mnozí odvraceli tváře, buď ze studu, strachu a nebo lhostejnosti , když jejich známým obchodníkům rozbíjela a vypalovala nacistická chátra jejich obchody. Přiznal zodpovědnost Německa za nacizmus, s tím, že se to již nikdy nesmí opakovat.

V Reinickendorfu po rozhovoru s vzácnou ženou paní Marií Šupíkovou jsem pochopil co zažila ve svém životě a zvláště jsem se dokázal vžít do situace, když přeživší lidické ženy měly naprostou nedůvěru k jakékoliv německé delegaci, která po válce přijížděla do Lidic. Jejich vzpomínky byly stále živé na chvíle, kdy jim příslušníci německého národa odebírali to nejdražší, jejich děti. Jak se měly a mohly smířit ? S úctou hledím proto na tuto ještě jednu s posledních žijících pamětnic lidické tragédie na její pozitivní myšlení, bez nenávisti v ní, ale s varovným mementem : „Již nikdy Lidice!“

Pro mne osobně byly dva dny strávené v Berlíně novým impulzem a hlavně radostí, že jsem mohl poznat důstojné představitele obce Lidice paní Marii Šupíkovou, paní starostku Veroniku Kellerovou a místostarostu Pana Tomáše Skálu. Ještě jednou děkuji !

Bohumil Řeřicha

Projev v Berlíně - Reinickendorf

Vážený pane starosto, vážené dámy, pánové, vážení přátelé, je mi ctí, že jako představitel Kruhu přátel česko-německého porozumění, se mohu zúčastnit dnešní vzpomínkové akce k uctění nevinných obětí Lidic a německého nacionálního socializmu vůbec. Letošní rok je tomu 65. let, kdy skončila nej-

strašnější válka v historii lidstva. Důsledky této války jsou živé dodnes. Je jen hypotetická otázka, jestli tomuto zlu bylo možné zabránit. Sobecké, mocenské zájmy a síly zla, byly silnější. Současný největší myslitel Německa Helmut Schmidt nedávno prohlásil na adresu dnešních politiků, „naše generace, která zažila válku se snažila jednat se zodpovědností v plném vědomí příčin a důsledků této světové katastrofy. Dnešní generace politiků se většinou narodila po válce a neuvědomuje si svoji zodpovědnost, v tom tkví určité nebezpečí.“

Vážení přátelé,

nespoléhejme se na vlády, ty většinou selhávají, ale spoléhejme na vlastní síly, na sílu občanské společnosti, na mezilidskou solidaritu a postavme se společně zlu, jehož démoni opět v Evropě zvedají hlasy. Již nikdy Lidice, holokaust a ideologie, které likvidují lidskou svobodu a podstatu člověka vůbec. Skláním se v hluboké úctě k nevinným obětem Lidic a nacistického zla.

Děkuji za pozornost

Bohumil Řeřicha- Reinickendorf 9.listopadu 2010

Begrüßung Rosenbeet

Sehr geehrter Herr Bürgermeister,

meine Damen und Herren,

liebe Gäste,

was wir heute hier erleben dürfen, ist ein echtes Zeichen von Völkerverständigung!

72 Jahre nach den Novemberpogromen in Deutschland,

68 Jahr nach der Auslöschung der Gemeinde Lidice,

65 Jahre nach dem Ende des 2. Weltkrieges

haben sich hier Menschen verschiedener Generationen zusammengefunden, um zu dokumentieren,

dass Gewalt, Mord und Totschlag keine Form eines Zusammenlebens der Menschen in Europa und der Welt sein dürfen!

Wenn auch immer wieder versucht wird die Wahrheit umzudeuten, es darf nicht gelingen, dass Menschen wegen ihrer Rasse, ihrer Religion und ihrer Hautfarbe aufeinander gehetzt werden.

In vielen, auch kleinen Schritten, müssen wir auf einander zugehen und unsere Konflikte ohne Gewalt lösen.

Hier in Reinickendorf gibt es schon seit mehr als 20 Jahren das Projekt des Arbeitskreises Politische Bildung:

Junge Menschen mit Zeitzeugen zusammen zu bringen und sie über ihre meist schrecklichen Erlebnisse unter einer menschenverachtenden Diktatur während der Zeit des Nationalsozialismus berichten zu lassen.

1995 wurde auf diesem Platz im Beisein von vielen überlebenden Frauen aus Lidice dieses Rosenbeet mit Rosen aus Lidice eingeweiht zum Gedenken an ein Dorf, das 1942 aus Rache für den Tod eines Tyrannen, des Reichsprotectors Reinhard Heydrich, dem Erdboden gleich gemacht wurde.

Alle 192 Männer über 15 Jahre wurden erschossen

59 Frauen wurden erschossen, zu Tode gequält, gefoltert oder kamen auf dem Todesmarsch um.

Am Erschütterndsten aber ist, dass von den 105 Kindern

88 Kinder in den Gaswagen der SS in Polen den Tod fanden.

Aller dieser unschuldigen Toten gedenken wir heute und geloben, ihr Schicksal nicht zu vergessen.

Aus diesem Anlass haben wir uns heute versammelt und ich freue mich sehr, eine Reihe von Gästen begrüßen zu dürfen:

Aus Lidice darf ich Ihnen vorstellen Herrn Bürgermeister Tomáš Skála

die stellvertretende Bürgermeisterin Frau Veronika Kellerová

und Frau Marie Šupiková, eines der wiedergefundenen Kinder, das ihrer Mutter weggenommen und wegen ihrer blauen Augen und ihrer blonden Haare in eine deutsche Familie gegeben worden war, während ihre Mutter in das Frauenkonzentrationslager Ravensbrück deportiert wurde.

Der Arbeitskreis hält einen engen Kontakt zum Freundeskreis deutsch – tschechische Verständigung e. V.

und ich darf herzlichst den tschechischen Vorsitzenden, Herrn Bohumil Řeřicha begrüßen.

Von der Tschechischen Botschaft in Berlin ist Frau Dr. Karolina Grochová zu uns gekommen. Herzlich willkommen!

Sie wissen, dass wir seit vielen Jahren eng mit den beiden Reinickendorfer Schulen Bertha-von-Sutter-Gymnasium und Gustav-Freytag-Oberschule zusammenarbeiten.

Von dort begrüße ich den Schüler Kevin Franke, seine Lehrerin, Frau Barbara von Wilczek und

ihren Kollegen von der Sutter-Schule, Herrn Caspar von Wedel

Andreas Raue und Christian Jacobs vom Arbeitskreis

und ich, Helmut Walz, Sprecher des Arbeitskreises nehmen mit Ihnen dieser Gedenkveranstaltung teil.

Der Bürgermeister von Lidice wird nun einige Begrüßungsworte zu Ihnen sprechen, und anschließend wird Kevin Franke, einer der mehr als 300 Schüler, die mit dem Arbeitskreis in Lidice waren, das Wort ergreifen.

Frau Bürgermeisterin Kellerová trägt den tschechischen Text vor und Herr Bürgermeister Skála spricht in Deutsch.

Vielen Dank

Vážený pane Čoupku, vážená paní Čoupková, manželé Walzovi a všichni členové Pracovního kruhu politického vzdělávání minulost budoucnost v Berlíně-Reinickendorfu

je mi velkou ctí a potěšením, že mohu dnes večer s vámi všemi trávit krásné chvíle přátelství.

Před skoro dvaceti lety jsem se stal členem Kruhu přátel česko-německého porozumění. Byl jsem si vědom toho, že vytváření nových vztahů mezi Čechy a Němci je velmi důležité, nejenom z hlediska minulosti ale především k vzhledem k budoucnosti. Jedno evangelické přísloví říká: „Kdo chce rozumět životu musí se podívat do minulosti, žít však musí budoucností.“ Dnešní setkání s vámi se všemi zde v Berlíně je zlatým hřebem tohoto skoro mého dvacetiletého úsilí nejen o zlepšení česko-německých vztahů ale především o usmíření.

J.W.Goethe, kdysi pronesl myšlenku, která mne stále provází mým životem: „ Co je krásné roste pomalu a dlouho.“ Tak také rostl můj vztah k Němcům, z kterého se stala taková přátelství, že jedny z nejlepších přátel mám právě v Německu. Politici nás mohou přesvědčovat, jak skvělé jsou vzájemné vztahy, ale bez osobních, hluboce přátelských vztahů, bez skutečného vzájemného porozumění, nemohou být ani opravdové, přátelské vztahy mezi národy.

Vážení přátelé, jsem rád mezi vámi.

Projev na setkání české delegace s vyslaneckým radou Dr.Milanem Čoupkem a členy Pracovního kruhu dne 8..listopadu 2010

Bohumil Řeřicha

Vážený pane starosto, dámy a pánové, milí hosté,

co zde dnes zažíváme je pravá ukázka národního porozumění

72 let po listopadových pogromech v Německu 68 let po vyhlazení Lidic 65 let po konci II. světové války setkali se zde lidé různých generací aby dokázali, že násilí, vraždy a zabíjení nesmí být v soužití lidí v Evropě v žádné formě. I když budou stále pokusy změnit pravdu nesmí se již podařit aby byli lidé štváni proti sobě kvůli jejich původu, náboženství a nebo barvě pleti. Malými krůčky musíme k sobě nacházet cestu a naše konflikty řešit bez násilí.

Zde v Reinickendorfu už více jak 20 let existuje projekt Pracovního kruhu politického vzdělávání. Mladí lidé se schází s pamětníky, kteří jim vyprávějí jejich většinou odstrašující zážitky pod lidstvím pohrdající diktaturou během doby nacionálního socializmu. V roce 1995 byl na tomto místě za pří-

tomnosti mnoha přeživších žen z Lidic slavnostně posvěcen růžový záhon s růžemi z Lidic, obce která 1942 z odplaty za smrt jednoho tyrana říšského protektora Reinharda Heydricha byla srovnána se zemí.

Všech 192 mužů nad 15 let bylo zastřeleno

59 žen bylo zastřeleno, utýráno k smrti a umučeno a nebo přišly o život na pochodu smrti

Nejotřesnější je, že ze 105 dětí našlo 88 smrt v pojízdných plynových komorách v Polsku.

Všem těmto nevinným mrtvým při památce slibujeme, že jejich osud nebude zapomenut.

Při této dnešní příležitosti, kdy jsme se zde sešli, jsem velmi potěšen pozdravit hosty: Z Lidic starostu/dnes místostarostu/ pana Tomáše Skálu místostarostku/dnes již starostku/ paní Veroniku Kellerovou a paní Marii Šupíkovou jednu z opět nalezených dětí, která byla odebrána matce a kvůli jejím světlým vlasům a modrým očím dána na převýchovu do německé rodiny , zatímco její matka byla deportována do ženského koncentračního tábora v Ravensbrücku.

Za Kruh přátel česko-německého porozumění bych chtěl co nejsrdečněji pozdravit českého předsedu Bohumila Řeřicha.

Vítám srdečně i zástupkyni českého velvyslanectví v Berlíně paní Grochollovou

Ze školy Berthy-von-Sutter-Gymnasium a vyšší školy Gustava Freytaga s kterými dlouhodobě spolupracujeme zdravím žáky Kevina Frankeho, který přednese pozdrav za 300 žáků, kteří již v Lidicích s Pracovním kruhem byli a jeho učitelku Barbaru von Wilczek a jejího kolegu ze Sutterškoly pana Caspara von Wedel.

Za pracovní kruh jsou zde Andreas Raue a Christian Jacobs a já Helmut Walz.

Přeložil: Bohumil Řeřicha

LIDIČTÍ V RAVENSBRÜCKU

Ve středu 10. Listopadu jsme se při návratu z návštěvy Berlína zastavili v místě, kde stával koncentrační tábor Ravensbrück. Měli jsme zde domluvenou průvodkyni, která nás areálem bývalého koncentráku provedla.

Při příjezdu jsme spatřili nejprve krásné jezero, ovšem krásné se nám přestalo zdát v okamžiku, kdy nám paní Šupíková řekla, že z výpovědí lidických žen, které zde byly také uvězněny, je patrné, že právě do tohoto jezera byl sypán popel z pecí táborového krematoria. Než vstoupíte do samotného tábora, procházíte kolem budov, kde byli ubytováni dozorcí. Když v červnu 1942 přicházely Lidické ženy, viděly ty upravené domky se záclonkami, údajně si pomyslely, tam na nás jistě čekají naše děti. Nestalo se tak, o chvíli později prošly bránou s nápisem „Arbeit macht frei“ a ocitly se tak na místě, odkud se jich vrátilo pouze 143.

Položili jsme kytice a zapálili svíčky u pecí v krematoriu, u zdi s nápisem Tschechoslovakei a u sochy na břehu jezera, která je věnována všem obětem tohoto koncentráku. Byl jsem zde poprvé, toto místo na mne velice emotivně zapůsobilo, obzvláště když jsem viděl slzy na tvářích obou mých společnic. Paní Šupíková mi říkala, nejvíc to na tebe dolehne až doma. Měla pravdu, když jsem po třech dnech strávených v Německu dorazil domů, přivítala mě naše Barborka s otevřenou náručí a se slovy: „Ahoj tatínku, ty už si doma...?“

Jen hrstka lidických žen měla to štěstí, že se shledala se svými milovanými. Pevně věřím, že se podobný osud lidických žen a dětí již nebude nikdy opakovat...

Tomáš Skála, místostarosta obce Lidice

Brandenburg.

Zatímco delegace z Lidic 10.listopadu odjela na návštěvu bývalého koncentračního tábora Ravensbrück, odjel jsem jako člen Kruhu přátel česko-německého porozumění na pozvání předsedy „Pracovního kruhu pro politické vzdělávání minulost-budoucnost“, Helmuta Walze s ostatními členy tohoto Kruhu na pietní vzpomínku do Brandenburgu, kde během nacizmu bylo popraveno 157 českých odpůrců tohoto režimu. Město Brandenburg přistupuje velice pozorně k událostem, které se během války na území tohoto města udály. Postupně chce na pietním místě u krematoria instalovat pamětní desky všem příslušníkům evropských národů, kteří tu během války byli popraveni. Doposud je instalována deska rakouským odpůrcům nacizmu a od 10.listopadu 2010 i českým občanům. I zde v projevu jak starosty města Steffena Schellera tak zástupce nejvyššího velení Bundeswehru zazněla slova přiznání se k odpovědnosti za nacizmus, tak i odhodlání, již něco takového nepřipustit. Záštitu nad touto Pietní vzpomínkou převzal český velvyslanec v Německu Dr. Rudolf Jindrák s účastí delegace armády České republiky pod vedením náčelníka generálního štábu generála Vlastimila Picka. Celou akci podbarvovala hudba žáků městské hudební školy v Brandenburgu. Kladení věnců bylo velmi důstojné s vojenskými poctami jak německého Bundeswehru tak armády České republiky. Velvyslanec České republiky v Německu Dr. R.Jindrák svým skromným vystupováním velice kompetentně zastupoval Českou republiku., že je člověkem na svém místě. Delegace České armády v čele s generálem V.Pickem svojí přítomností dokazovala, že je to jedna z mála českých státních institucí na které může být člověk hrdý. Vystupování českých důstojníků bylo perfektní. Výborným dojmem působil asistent generála Picka, mladý podporučík nejen svým chováním, ale i jazykovými znalostmi. Odhalení Pamětní desky popraveným českým odpůrcům nacizmu ve mne zanechalo hluboký pocit vážnosti a piety.

Doslov.

Obě pietní akce, kterých jsem se 8-10.listopadu 2010 jak v Berlíně- Reinickendorfu tak v Brandenburgu zúčastnil dokazují, že současná politická garnitura v Německu, zvláště na regionální úrovni si je plně vědoma, co byl

německý nacismus a jaké neštěstí přinesl jak samotným Němcům ,ale především všem evropským národům. Tak jak jsem mohl sledovat, mnoho občanů Německa věří úloze Evropské unie, která byla především založena jako subjekt, aby se již něco takového jako nacismus neopakovalo. Pokud se ostatní občané EU nestotožní s touto její základní myšlenkou, budou opět stále více síly zla a nacionalizmu se svými hesly „Nic než národ „ zvedat hlavy. Závěrem bych chtěl poděkovat všem členům „Pracovního kruhu politického vzdělávání minulost budoucnost“ a především mému příteli Helmutu Walzovi a jeho ženě, za pozvání a velmi přátelské přijetí. V Helmutu Walzovi jsem poznal nejen přesvědčeného antinacistu, jehož matka byla již v roce 1933 vyslýchána gestapem a celá rodina pronásledována,ale skutečného sociálního demokrata, od kterého by se současní čeští sociální demokraté mohli učit co to je opravdová sociálně-demokratická politika.

Bohumil Řeřicha
Předseda české části kruhu přátel

foto z Brandenburgu. Nalevo je **Helmut Walz** a uprostřed český velvyslanec **Dr. Jindrák** vpravo **Bohumil Řeřicha**

